FILIPIAKBABICZ.
EXPERT HOUSE

Photo: pixabay

ALERT PRAWNY

Kary administracyjne jako sposób walki z nieprzestrzeganiem ograniczeń, związanych ze stanem epidemii

Z TEGO ALERTU DOWIESZ SIĘ, ŻE:

1. W Ustawie o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, dodany został nowy rozdział, regulujący wysokość oraz sposób nakładania kar administracyjnych za niestosowanie się do nakazów i zakazów wprowadzonych w celu zwalczania COVID-2019.

2. Nakładanie kar administracyjnych przez państwowego powiatowego inspektora sanitarnego, a także państwowego granicznego inspektora sanitarnego, nie wyklucza kompetencji Policji do wystawiania mandatów za te same naruszenia przepisów.

3. Postępowanie mandatowe znacząco różni się od procedury nakładania kar administracyjnych. Najważniejsze różnice związane są z momentem wykonalności oraz możliwością realizacji prawa do sądu.

FILIPIAKBABICZ.
EXPERT HOUSE

ZAGADNIENIA OGÓLNE

Przemieszczanie się w ściśle określonych celach, w odpowiednich odstępach od siebie, obowiązek odbycia kwarantanny po powrocie do kraju czy też przymusowe poddanie się badaniom, w sytuacji podejrzenia zarażenia COVID-2019. To przykłady nakazów, które wprowadzone zostały celem ograniczenia rozprzestrzeniania się epidemii oraz walki z jej skutkami. Ich skuteczność zależy od poziomu, w jakim będą one przestrzegane przez obywateli. **Z tego względu niestosowanie się do nich, obarczone zostało wysokimi sankcjami. Przykładowo za:**

- **niepoddanie się kwarantannie mimo ciążącego obowiązku- od 5 do 30 tys. złotych**
- **złamanie zasad związanych z ograniczeniami przemieszczania się- od 5 do 30 tys. złotych**
- **organizowanie zgromadzeń czy widowisk- od 10 do 30 tys. złotych**
- **funkcjonowanie zakładów pracy czy określonych instytucji, mimo zakazu- od 10 do 30 tys. złotych**

Wyżej wskazane kary nakładane są przez **państwowego powiatowego inspektora sanitarnego oraz państwowego granicznego inspektora sanitarnego. W sytuacji, w której złamanie przepisów ma miejsce ponownie, wysokość kary nie może być niższa niż ta ustanowiona wcześniejszym razem. Po ustaleniu wyższej kwoty organy zmuszone są powiększyć ją jeszcze o 25%.** Oznacza to, że jeżeli ktoś złamał obowiązek przebywania w kwarantannie, otrzymując karę **19 tys. złotych**, za następne wyjście mimo jej trwania, inspektor wybiera wyższą kwotę np. **20 tys**. i podwyższa ją do **25 tys. złotych**. Kary nakładane są w drodze administracyjnej, a ich egzekucja następuje w drodze postępowania egzekucyjnego w administracji.

MANDAT, A KARA ADMINISTRACYJNA

Wskazane wyżej sankcje, mają charakter **kar administracyjnych**. Nakładając je, organy nie uwzględniają takich aspektów jak stopień społecznej szkodliwości czy też zawinienia, jak ma to miejsce przy postępowaniu mandatowym. Oba te środki - **mandat oraz kara administracyjna** - mimo podobnych dolegliwości, które odczuwa obywatel, mają swoje źródło w różnych gałęziach prawa, przez co pojawia się **wiele różnic** między nimi. **Z najbardziej kluczowych z perspektywy jednostki zauważyć należy realizację prawa do sądu. W przypadku kary administracyjnej zwrócenie się do sądu z zaskarżeniem może odnosić się jedynie do legalności nałożenia kary**, to znaczy, czy została nałożona przez uprawniony organ, czy też w wysokości przewidzianej przez ustawę. **Nie ma możliwości skarżenia jej słuszności**, np. adekwatności kwoty czy poprawnej oceny złamania zakazu. **Co prawda istnieje możliwość odwołania się do ministra zdrowia**, ale nie jest to podmiot wyposażony w atrybut niezawisłości oraz niezależności, jak ma to miejsce w przypadku sądu.

W sytuacji, w której złamanie przepisów zostanie stwierdzone przez **Policję, ma ona możliwość pouczenia, przekazania sprawy do inspektora sanitarnego lub wystawienia mandatu, jednak w kwocie, co do zasady do 500 zł**. Co więcej, jeśli nie zgadzamy się z zasadnością mandatu, mamy możliwość **odmowy jego przyjęcia. Wtedy organ, który nałożył grzywnę zwraca się z wnioskiem do sądu o ukaranie, a ten kompleksowo bada całą sprawę**. Kolejna różnica odnosi się do aspektu czasu, w którym jesteśmy zobowiązani uiścić nałożoną w formie grzywny czy kary administracyjnej kwotę. **Kary nakładane przez inspektorów sanitarnych, stają się wykonalne natychmiastowo**, w sytuacji zwłoki (niezależnie od powodu jej powstania- może to być spowodowane odwoływaniem się do sądu albo po prostu miganiem się od poniesienia odpowiedzialności), środki będą egzekwowane przez organy urzędu skarbowego. **Oznacza to, że wniesienie sprawy do sądu nie zwalnia nas z obowiązku zapłacenia kary, a nawet jeśli sąd uwzględni nasz wniosek, może okazać się, że środki zostały już wyegzekwowane i będziemy musieli podjąć kolejne kroki**

w celu ich odzyskania. W kwestii postępowania mandatowego, sytuacja wygląda zgoła odmiennie. **Co do zasady, mamy 7 dni po przyjęciu mandatu na jego uregulowanie, co więcej, gdy odmówimy jego przyjęcia, kwestia nałożenia grzywny, a co za tym idzie obowiązek jej uiszczenia, nie ciąży na nas do momentu zakończenia postępowania przed sądem.**

PRZENIKANIE SIĘ DWÓCH REGULACJI

Policja nie ma uprawnień do nakładania kar administracyjnych, mimo to jej rola w tym procesie jest nadal duża, a polega głównie na wykrywaniu zachowań łamiących wprowadzone nakazy. Jej zadaniem jest między innymi przekazywanie informacji do inspektoratów sanitarnych o stwierdzonych naruszeniach. **Z tego względu, nawet jeśli od policjanta otrzymaliśmy tylko pouczenie, nadal możemy spodziewać się wiadomości o nałożonej karze przez organy tzw. sanepidu.** Przepisy na podstawie, których policja może nakładać grzywny są bardzo ogólne, nieprecyzyjne, a ich zakres przedmiotowy jest zdecydowanie węższy od katalogu wskazanego w ustawie. **Co za tym idzie, niedopatrzenie się wykroczenia przez policjanta, nie znaczy, że czynu nie można zakwalifikować pod złamanie regulacji z ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Możliwe jest także poniesienie odpowiedzialności na dwóch płaszczyznach, w formie grzywny oraz kary administracyjnej, za ten sam czyn.** Pomimo odmiennych regulacji, z których wywodzą się wspomniane środki, dolegliwość jaką odczuwa obywatel, polegająca na uszczupleniu jego środków finansowych, jest wysoce zbliżona. Budzi to wątpliwości związane z przestrzeganiem zasady **„ne bis in idem”**, mówiącej o tym, że nie powinno się karać za ten sam czyn więcej niż raz. Oczywiście zgodnie z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego, **wyznacznikiem nie jest sam fakt podwójnego ukarania, a tożsamość celów oraz sposobów, przy użyciu podobnych narzędzi. Wydaje się, że wspomniane przesłanki są spełnione przy możliwości jednoczesnego nakładania kar finansowych z dwóch prawnych reżimów- administracyjnego i karnego, jednak które zasadniczo mają spełniać takie same funkcje**.

PODSUMOWANIE

Wyjątkowe okoliczności wymagają z pewnością szczególnych działań. Pojawia się jednak pytanie, w jakim stopniu mogą one wykraczać poza przyjęte normy i systemowe zasady. **Wątpliwy, oprócz ustanawiania tego typu obostrzeń, jest nie tylko fakt, że nie towarzyszą one stanowi wyjątkowemu, ale także adekwatność kar, grożących za ich złamanie, czy też ich swoiste dublowanie się.** Szczególnie, że łamanie postanowień, w wielu przypadkach polega na korzystaniu ze swoich obywatelskich swobód, tj. chociażby możliwość przemieszczania się. Oczywistym jest, że stosowanie szczególnych środków bezpieczeństwa służyć ma zdrowiu i życiu nas wszystkich. **Jednak zaufanie do państwa, które bierze się z przestrzegania przez nie podstawowych zasad prawa, a co więcej przekonanie o słuszności wprowadzanych rozwiązań, przyczynia się do poziomu przestrzegania ich przez obywateli.** Podobnie jak przy poziomie przestępczości - jej poziom nie zmniejsza się przez zwiększanie dopuszczalnego wymiaru kar, a między innymi przez świadomość o nieuchronności kary, wynikającą z efektywnego funkcjonowania organów ścigania.

FILIPIAKBABICZ.
EXPERT HOUSE

ZAPEWNIAMY POMOC

Na wszelkie Państwa pytania dotyczące sytuacji prawnej w związku z epidemią COVID -19 odpowiedzą prawnicy FILIPIAK BABICZ LEGAL Spółka komandytowa z siedzibą w Poznaniu.

dr Piotr Karlik
adwokat | prawnik
p.karlik@filipiakbabicz.com
tel. +48 600 837 732

Wiktoria Licha
asystentka
w.licha@filipiakbabicz.com
tel. +48 660 249 957